

Istorijska demisija svetskog sistema i srpska kriza

Militarizacija svetskih poslova i svetski korporativni poredak

By [Ljubomir Kljakić](#)

In-depth Report: [THE BALKANS](#)

Global Research, February 18, 2010

18 February 2010

1.

1.1. Kao što je poznato, pojam kriza ima široko, ali ne i sasvim precizno značenje. Svaka granična situacija, svako "stanje" nestabilnosti, rizika i opasnosti za neki, bilo koji, biološki, socijalni ili istorijski sistem, svaki sukob ili napetost od vitalnog značaja za pojedica, grupu, zajednicu ili čovečanstvo uopšte, konvencionalno se označava kao "stanje" krize. Kriza je, dakle, "stanje" sistemske uzbune koje bezpogovorno zahteva odgovor sistema, odnosno donošenje odluke o aktivnostima koje treba da spreče negativni ishod toka događaja i da njegove vektore preusmere u poželjnom pravcu. Zato je svaka kriza istovremeno "trenutak" iskušenja, "trenutak" promene i "trenutak" koji oslobađa moć imaginacije. Kriza je granična situacija i raskrsnica, tačka preokreta i vreme odluke.

1.2. U savremenim jezicima, pojam kriza razvijen je iz starogrčkog medicinskog pojma krizis, κρίσις – izbor, odluka, sud, prosuđivanje, sposobnost da se donese sud, pravda, naročito božanska pravda. Reč je o derivatu starogrčkog krinien, κρίνω – razdvojiti, razlikovati, stanje u kome nastaje mišljenje. Ovo krinien, κρίνω, ima svoj koren u protoindoevropskom *krei-

1.3. Postepeni transfer ovoga krizis, κρίσις, kriza, iz područja medicine u područje humanističkih disciplina može se pratiti od 17. veka. Kao pojam koji adekvatno imenuje turbulentne socijalne prilike, a naročito one situacije kada su ljudi prinuđeni na izbor između jedne od dve ili više radikalno suprotstavljenih mogućnosti, pojam krizis, κρίσις, kriza, prvi put je upotrebljen na samom početku svetske revolucije u drugoj polovini 18. veka. "Ovo su vremena koja iskušavaju ljudsku dušu", prva je rečenica prvog od 13 borbenih moralno-političkih eseja koji su pod zajedničkim naslovom The Crisis, Kriza, objavljivani u Pensilvaniji tokom revolucije i rata za nezavisnost 13 američkih kolonija, između decembra 1776. i decembra 1783. Autor ove zbirke eseja koja je danas poznata pod naslovom The American Crisis, Američka kriza, bio je Tomas Pejn.

1.4. Ciklus ekonomskih poremećaja na evro-američkom tržištu 1815, 1825, 1836 i 1847, uticao je posle Pejna na to da se značenje poma krizis, κρίσις, kriza, proširi prvo na ekonomiju – ekonomska kriza, kriza ekonomije, kriza poslovne konjunktura – a zatim i na celinu društva – društvena kriza, politička kriza, kriza morala, kriza vrednosti... Sa ovim novim značenjem pojam krizis, κρίσις, kriza, koristili su DŽ. B. Sej, Ž. Š. L. de Sismondi, T. Maltus, DŽ. S. Mil, K. Žigler. Niko od ovi autora, međutim, nije razvio i celovitu teoriju krize.

1.5. Osnovne obrise prve teorije krize i to teorije krize kapitalizma kao istorijskog načina proizvodnje, postavio je Karl Marks (Manifest komunističke partije, 1, 1848; Kapital I, 3, 1867; Kapital III, 3, 1894). Zbog važenja zakona tendencijskog pada profitne stope, za Marksa je kriza imanetna samom kapitalizmu, ona je njegovo unutrašnje sistemsko svojstvo,

konstantno prisutna unutrašnja mogućnost i "stanje" koje se ritmički manifestuje u prostoru događajne istorije. Kriza je, dakle, zakonomerna. Javlja se u obliku cikličnog rasta i opadanja ponude i tražnje, ili kao periodična kriza poslovanja, ali se takođe javlja i kumulativno, sa punim kapacitetom, u onim retkim slučajevima radikalnog strukturalnog preokreta. Marks je identifikovao tri oblika krize. To su:

konjunkturalna kriza;

periodična kriza poslovanja ili ciklična kriza;

istorijska kriza ili kriza istorijske demisije svetskog sistema.

Zbog svojih različitih potencijala i različitih dimenzija koje zauzimaju na vremenskoj skali, ova tri oblika krize nalaze u odnosu međusobne interakcije kao tri blisko "pakovane" sfere. Približno u isto vreme kada i Marks, neki drugi autori takođe su u svojim radovima koristili pojam krizis, κρίσις, kriza (Meternik, De Tokvil, Kjerkegor, Niče, Adams, Burhard). Ovde je od posebne važnosti rad Jakoba Burharda, koji je u seriji predavanja održanih 1868. na univerzitetu u Bazelu, isto tako zastupao koncept istorijske krize kao krize kulture. Ipak, upravo je Marksova interpretacija krize presudno uticala na činjenicu što danas raspoložemo sa gotovo nepreglednom bibliotekom radova o tom fenomenu.

1.6. Za današnje rasprave o krizi od naročitog značaja jeste teorija istorijske krize koju su, tokom druge polovine 20. veka, razvili Fernan Brodel i Imanuel Volerstin. Iz perspektive svojih posebnih istraživačkih strategija, Brodel iz perspektive istorije kao integralne nauke o društvu, Volerstin iz perspektive teorije svetskog sistema, ova dvojica su razvili teoriju istorijske krize oslonjeni na tradiciju Vikoove i Mišleove nove nauke, na kritičku socijalnu teoriju koju je utemeljio Marks, na teoriju dugih talasa Nikolaja Kondratjeva iz dvadesetih godina, teoriju kompleksnih sistema Ilje Prigožina, kao i na glavne rezultate velike epistemološke revolucije iz šezdesetih i sedamdesetih godina 20. veka.

2.

2.1. Ukoliko našu savremenu istoriju razmotrimo sa stanovišta ovih istraživačkih strategija (Brodel, Volerstin) i teorije istorijske krize koja je unutar njih razvijena, videćemo da se Srbija, uostalom kao i druge tzv. "nezavisne" države sukcesivno proglašavane na razvalinama druge Jugoslavije između 1991. i 2008, nalazi u "stanju" istorijske krize već 35 godina. Primarni razlog za ovu pojavu jeste činjenica što se u "stanju" istorijske krize već 35 godina nalazi čitav svet. Reč je o dubokoj, strukturalnoj, tranzicionoj krizi. Ona je oblik u kome se odvija aktuelna istorijska demisija svetskog sistema. Kako sada stvari stoje, osnovana je pretpostavka da će istorijska demisija svetskog sistema biti okončana oko 2050. godine.

2.2. Na peni talasa događajne istorije i unutar lokalnog horizonta, ova svetska kriza u Srbiji se manifestuje i odvija kao lokalna, specifično srpska kriza, kao decenijama dug lanac naizgled nepovezanih grupa događaja konzerviranja, refeudalizacije, dekadencije i urušavanja sistema socijalizma i federalizma, rata, "kreativne destrukcije" i "fleksibilne reciklaže", evroatlantskih "reformi" i diskretnog uspostavljanja korporativnog poretka. Prostornovremenski kontinuum sa njegovim ritmičkim pretapanjem različitih istorijskih sekvenci i njihovih različitih ritmova istorijskog vremena sve ove grupe događaja organizuje u kompleksnu i jedinstvenu, razume se, "višespratnu" strukturu istorijske krize.

2.3. Posmatrano iz ambijenta naše lokalne događajne istorije, posebne sekvence ovog sklopa događaja izgledaju ovako:

a) Konzerviranje, fragmentacija, refeudalizacija i dekadencija jugoslovenskog socijalizma i jugoslovenske federacije, od 1968 - 1974. do 1980. Posle 35 godina (1945 - 1980), jedan istorijski period društvenog napretka i relativne stabilnosti definitivno je završen smrću J. B. Tita u maju 1980. U ovom periodu akumulirani su svi faktori neophodni za ubrzanje i dalju radikalizaciju krize. Ostalo je da se oni pokrenu punom snagom.

b) Unutrašnja i međunarodna borba za političko nasleđe J. B. Tita, od maja 1981. do 1990. Neobično kreativna decenija, koja je istovremeno i decenija urušavanja, truljenja i raspadanja jugoslovenskog socijalizma i jugoslovenske federacije. Lanac događaja koji će punom snagom pokrenuti sve akumulirane faktore neophodne za ubrzanje i radikalizaciju krize, a zatim dovesti do potpunog raspada dotadašnjeg poretka, pokrenut je krajem marta 1981. Tada je na masovnim, dobro organizovanim, antisistemskim (što znači antijugoslovenskim i antisrpskim) demonstracijama Albanaca u Prištini i širom Kosova i Metohije, istaknut zahtev da ova autonomna pokrajine postane "republika Kosovo".

v) Svetski rat kao desetogodišnji, spolja inspirisani i spolja kontrolisani unutrašnji rata za jugoslovensko nasleđe, "nezavisne" države i rekonfiguraciju moći na tom prostoru, od 1991. do 2000 - 2001. Zanimljivo je, nikako i neočekivano, što je već u novembru 1991, na samom početku ovog skupa događaja, tradicionalno veoma dobro obavешteni Vatikan objavio da će se kriza i rat na jugoslovenskom prostoru završiti, a prostor početi da se stabilizuje tek onda kada Srbija bude "vraćena" u tzv. predkumanovske granice, odnosno u one granice koje su velike sile priznale kao granice Srbije na Berlinskom kongresu 1878. Docniji događaji odvijali su se u skladu sa ovom vatikanskom najavom. Za deset godina "putovanja" prema Srbiji iz 1878, ostvareni su svi strateški ciljevi rata: radikalna revizija poslednja dva veka istorije, naročito revizija rezultata Drugog svetskog rata, drugo razbijanje i subjugacija Jugoslavije u 20. veku, "definitivno" brisanje imena ove države sa geografske i političke karte sveta, razbijanje jugoslovenskog i srpskog etničkog, kulturnog, političkog i ekonomskog prostora, "recikliranje" tog prostora i njegovo preoblikovanje u ravnu i praznu ploču spremnu da bude ispunjena novim sadržajem, vraćanje Srbije u 1878, "izgradnja novih nacija - država" i nova konfiguracija moći na ovom "recikliranom" području. Za ostvarenje ovih ciljeva svetskog rata korišćena su sva raspoloživih sredstva, uključujući i prvu borbenu upotrebu NATO saveza u njegovoj dotadašnjoj istoriji, kao i upotrebu nuklearnog oružja (municija sa nisko obogađenim uranijumom) protiv civilnog stanovništva i vojske Republike Srpske 1995. Bila je to prva upotreba tog oružja u Evropi. Tako se sam rat transformisao u prvi evropski "nuklearni rat niskog intenziteta". Vrhunac desetogodišnjeg svetskog rata za jugoslovensko nasleđe jeste još jedan "nuklearni rat niskog intenziteta" koji su kao "humanitarnu intervenciju" i "pravedni rat" SAD i NATO vodili 1999. protiv civilnog stanovništva i vojske SR Jugoslavije, odnosno Srbije, sa ciljem da slome njene moralne, odbrambene, ekonomske, ifrastrukturne, razvojne i sve druge potencijale, da razbiju njenu teritorijalnu celovitost i da nad Kosovom i Metohijom uspostave svoju vlast.

g) Spolja kontrolisani i upravljani proces preoblikovanja Srbije kao države i srpskog naroda uopšte u "podoban" korporativni entiteta prihvatljiv za "međunarodnu zajednicu" od 2000 - 2001. do oko 2020. Ciljevi su "izgradnja" Srbije i srpskog naroda u "podoban" i "prihvatljiv" entitet upotrebom bogatog kataloga "mekih" metoda pritiska ("dvostruki standardi", "štap i šargarepa", drugo), nastavak revizije istorije, "definitivno" vraćanje Srbije u 1878. godinu i njeno sledstveno "proglašenje" za "prihvatljivu" liberalno korporativnu državu - region veoma ograničenog suvereniteta na pragu Evropske Unije. Pod sadašnjim međunarodnim i

lokalnim pretpostavkama, ovi ciljevi možda mogu biti ostvareni oko 2020. godine.

3.

3.1. Događaj koji sa naročito visokim stepenom uverljivosti govori u prilog razmera i stvarnog karaktera naše lokalne krize i njene periodizacije, odigrao se 17. februara 2008. Kao što je poznato, upravo toga dana, uz operativno sadejstvo lojalnih albanskih institucija privremene lokalne samouprave u Prištini, SAD su, sa svojim najvažnijim saveznicima, proglasile da je nelegalna i nasilna secesija Kosova i Metohije, južne srpske pokrajine, zapravo legitiman i legalan čin. U skladu sa tom polaznom premisom, dana 17. februara 2008, uz podršku svojih glavnih saveznika, SAD su proglasile ovu teritoriju za "nezavisnu republiku Kosovo". Snagom očiglednog primera, taj akt agresije protiv teritorijalne celovitosti i vitalnih interesa Republike Srbije, pokazuje da su ciljevi desetogodišnjeg svetskog rata za jugoslovensko nasleđe o kojima je svet obavešten u novembru 1991, gotovo u celini ostvareni.

3.2. Naravno, do krajnjeg cilja, a to je korporativna Srbija u granicama iz 1878, potrebno je da se u doglednoj budućnosti uradi još po nešto na daljoj unutrašnjoj i međunarodnoj razgradnji te zemlje. To je osnovni razlog što je događaj od 17. februara 2008. na tako kristalno jasan način stavio do znanja svim zainteresovanim stranama da je danas Srbija među onim članicama Ujedinjenih nacija za koje međunarodno pravo praktično ne važi budući da se primenjuje ograničeno i samo uslovno, kao i da je ograničeno važenje međunarodnog prava u slučaju Srbije podređeno sili i arbitrarno iskazanoj volji SAD i njenih saveznika iz EU.

3.3. Slamanja Srbije 17. februara 2008, pokazuje da stvarni tok naše krize u najvećoj mogućoj meri zadovoljava kratkoročne i strateške interese SAD. Cilj jeste da se od Srbije, i to "zauvek", što znači za nekoliko narednih decenija, oduzme Kosovo i Metohija - onih 15% ukupne teritorije Srbije koji je simbolički i istorijski temelj same države, ali i temelj na kome se zasniva srpski nacionalni, moralni i kulturni identitet uopšte. Međutim, Kosovo i Metohija nije samo to. Naime, južna srpska pokrajina isto tako je i područje sa značajnim prirodnim resursima - rude, minerali, voda, specifična biosfera - i privrednim kapacitetima - naročito proizvodnja električne energije. Privredni i razvojni potencijal ovih resursa procenjen je u trenutku proglašenja secesionističke "republike Kosovo" na oko 500 milijardi američkih dolara.

3.4. Ipak, to je samo deo onoga što predstavlja stvarni kumulativni materijalni i finansijski ekvivalent događaja od 17. februara 2008. Naime, imamo li u vidu da se neposredna i posredna šteta naneta Srbiji, tokom rata koji su 1999. protiv nje vodile SAD i NATO, procenjuje na više od 100 milijardi američkih dolara, imamo li u vidu neposrednu i posrednu štetu nanetu Srbiji tokom dvadesetogodišnje "tvrde" i "meke" međunarodne blokade i izolacije koju možemo proceniti na oko 500 milijardi američkih dolara (u proseku 25 milijardi dolara godišnje), onda sledi da stvarni kumulativni materijalni i finansijski ekvivalent za neposrednu i posrednu štetu nanetu Srbiji u vezi događaja od 17. februara 2008, iznosi aproksimativno 1.100 milijardi američkih dolara. Približno toliko platile su do sada SAD za ratove koje vode u Avganistanu od 2001. i Iraku od 2003. Naime, polovinom decembra 2009, dosadašnji troškovi SAD u ovim ratovima iznosili su oko 950 milijardi američkih dolara: rat u Avganistanu (odnedavno "preliven" u Pakistan, otuda se ova ratna zona naziva Avpak) oko 240 milijardi, rat u Iraku oko 710 milijardi.

3.5. Sledstveno, vojno-obaveštajni kompleks SAD koji se duž ose od oko 50 kilometara

proteže od Uroševca i vojne baze Bondstil na Kosovu i Metohiji do aerodroma Petrovac, vojnog poligona Krivolak i samog Skoplja u Makedoniji, pored svoje primarne strateške uloge unutar imperijalnog sistema SAD od preko 1.000 vojnih baza i postrojenja širom sveta, ima takođe strateški zadatak da osigura i punu kontrolu nad ekonomskim potencijalom tog okupiranog područja. Finansijski ekvivalent ovog potencijala jeste onih 1.100 milijardi američkih dolara neposredne i posredne štete nanete Srbiji u vezi događaja od 17. februara 2008. Razume se, uvećan za nepoznati iznos posredne i neposredne štete nanete Makedoniji u ratu 2001. Ova izvanredno velika sredstva dovoljna su ne samo da se pokriju svi dosadašnji troškovi ratova koje SAD vode u Avganistanu, Pakistanu i Iraku, nego su dovoljna i za još najmanje dve naredne godine američkog ratovanja u Centralnoj Aziji.

3.6. Akt agresije i demonstracija grube sile od 17. februara 2008, rezultat je veoma dugo i dobro planirane, organizovane i pažljivo vođene operacije SAD i njenih saveznika iz NATO i EU. Reč je o operaciji čija "predistorija" seže u 1972. Njen kontinuitet može se veoma dobro rekonstruisati od marta 1981. do danas. Sâm savez SAD - NATO - EU počiva na strateškoj saglasnosti i zajedničkim korporativnim interesima unutar samoproglašene i neformalne tzv. "koalicije voljnih": SAD, Ujedinjeno kraljevstvo, SR Nemačka, Francuska, Italija.

3.7. Brutalna vojna sila, uključujući i nuklearno oružje, svi raspoloživi kapaciteti obaveštajnih agencija i tajne diplomatije, psiholoških operacija, ratne propagande i subverzije, svi instrumenti političkih, ekonomskih, psiholoških i moralnih pritisaka i ucena, bili su sredstva koja je tzv. "koalicija voljnih" i njen vojni, politički i korporativni savez, formalno i neformalno predvođen i upravljani iz Vašingtona, upotrebio i upotrebljava - dosledno u skladu sa proklamovanim ratnim ciljevima iz novembra 1991 - u ovoj operaciji razbijanja i slamanja Srbije. Istovremeno, ova operacija jeste najpogodniji instrument koji tzv. "koalicija voljnih" i njen vojni, politički i korporativni savez koristi u poslu suspendovanja i rušenja svih instituta na kojima od 1945. počiva sistem Ujedinjenih nacija i poredak savremenog međunarodnog prava uopšte.

3.8. Godine 1999. cinično klasifikovana kao "humanitarna vojna intervencija", operacija razbijanja i slamanja Srbije i danas se propagira kao idealni slučaj "dobrog rata". Primajući Nobelovu nagradu za mir, u govoru koji održao u Oslu na dan 11. decembra 2009, ovu propagandnu legendu o vrlinama "dobrog rata", naveo je kao argumenat u prilog svoje politike tekućih "humanitarnih vojnih intervencija" (Irak, Avganistan, Pakistan, drugo) i Barak Husein Obama, aktuelni predsednik SAD.

4.

4.1. Imamo li sve ovo u vidu, imamo li posebno na umu javno deklarirani ratni cilj iz 1991, kao i sve ono što je postignuto u ostvarivanju tog cilja, onda je logično što 35 godina od kada je dugi talas krize nedvosmisleno i nepovratno demonstrirao svoj potencijal, dakle od 1974, ni jedan od indikatora na osnovu kojih se ocenjuje stanje nekog društva i njegovi izgledi za budućnost, u slučaju Srbije nije, niti može biti drugačiji nego negativan. Dovoljno plastično, ovo dramatično stanje činjenica ilustruje bruto domaći proizvod Srbije (BDP) koji je (i) u 2009. iznosio 65% BDP Srbije iz 1989. Drugim rečima, BDP Srbije u 2009. otprilike je isti kao što je bio 1971- 1974, dakle na samom početku krize. Prema projekcijama, Srbija može dostići BDP iz 1989, odnosno iz 1971- 1974, za 20 godina, dakle oko 2030, i to pod pretpostavkom idealnih uslova koji bi tokom ovog dvadesetogodišnjeg perioda omogućavali stopu rasta BDP od najmanje 5% na godišnjem nivou. Takvi idealni uslovi malo su verovatni. Srbija je, dakle, suočena sa činjenicom da je njen bezmalo šezdesetogodišnji razvojni potencijal (od 1971 -1974. do 2030) praktično poništen.

4.2. Logično je, stoga i razumljivo, što se pod ovim opštim uslovima rata i ratne politike koja se vodi protiv Srbije, svi posebni strateški sektori srpske države i društva i 2009. takođe nalaze u dubokoj krizi, a neki od njih i u potpunom rasulu. Tokom decenija krize, sistematski su uništavani, a najzad i uništeni, svi oni kapaciteti (moralni, industrijski, razvojni, tehnološki, infrastrukturni, naučni, obrazovni, univerzitetski, odbrambeni, finansijski, poljoprivredni...), mukotrпно građeni tokom 20. veka, na kojima je Srbija zasnivala svoju komparativnu prednost. Istovremeno, ni jedna od one četiri generacije moći koja je u ovom periodu bila ili je danas na vlasti (generacija 1968 - 1974 - 1984; generacija 1984 - 1987; generacija 1987 - 2000; generacija 2000 -), nije Srbiji i srpskom društvu ponudila istinski novu, inovativnu i produktivnu strategiju društvenog razvoja primerenu izmenjenim istorijskim okolnostima, niti je takva strategija uopšte definisana.

4.3. Otuda je ono što se danas naziva ekonomskim sistemom Republike Srbije samo jedan groteskni "postmodernistički" konstrukt sklepan od ruiniranih ostataka ekonomije iz sedamdesetih godina 20 veka, tog poslednjeg velikog investicionog ciklusa koji pamtimo, od tzv. neoliberalne "doktrine šoka", "deregulacije" i "privatizacije", od opsena službene propagande o svetloj budućnosti "evro-atlantski integrisane" Srbije koja će doći onda kada Srbija "ispuni sve uslove" i, najzad, od vulgarnih laži. Svaki srpski grad, svaka varošica i svako selo pretvoreni su danas u tužne "izložbene" prostore za ovu grotesknu "postmodernističku" konstrukciju i njene brojne "spomenike" velikih uspeha deindustrijalizacije, deurbanizacije, deagrarizacije, demodernizacije, depopulacije, devastacije i demoralizacije Srbije. Jedina stvarna funkcija ovog grotesknog "postmodernističkog" konstrukta jeste da u Srbiji osigura optimalne uslove za najveći u istoriji prenos društvenog bogatstva, moći i vlasti u privatno vlasništvo malog broja privatnih osoba iz zemlje i inostranstva.

4.4. Ovaj najveći istorijski transfer društvenog bogatstva, moći i vlasti u privatno vlasništvo lokalnih kandidata za članstvo u ekskluzivnom klubu svetskog saveza moći (srpski političari i propagandisti, trgovci, bankari i finansijski špekulanati, zabavljači i vlasnici medija, rentijeri, zemljoposednici i drugi novopečeni bogataši nedefinisanih profesija, kao lokalni "agenti" svetskog saveza moći na samoj njegovoj margini), izvodi se (i) u Srbiji po veoma jednostavnom obrascu. Naime, od početka devedesetih stidljivo, a od 2000 - 2001. sistemski i metodično, sa mnogo poleta i pod čvrstim međunarodnim nadzorom SAD, EU, Svetske banke i Međunarodnog monetarnog fonda, državna administracija (i) u Srbiji igra ulogu onog veselog Super Hika iz strip - serijala Alan Ford - nemilice oduzima od siromašnih da budu još siromapšniji i velikodušno poklanja bogatima da budu još bogatiji. Tako se uspostavlja idealni poredak namenjen (i) Srbiji. O tom idealnom poretku u Srbiji se istina javno ne govori, ali su zato na njegovoj igradnji angažovani sva sredstva. Idelni poredak koji je namenjen (i) Srbiji jeste korporativni poredak.

5.

5.1. Iz optike aktuelnog administriranja tekućom krizom bankarskog i finansijskog sektora širom sveta, a naročito u SAD i EU, taj poredak se danas kritikuje kao kapitalistički socijalizam - socijalizam za bogate i kapitalizam za siromašne, privatizacija profita i socijalizacija gubitaka. Isto tako, ima i onih koji smatraju da smo mnogo bliži istini o stvarnim svojstvima jednog takvog sistema ukoliko ga imenujemo kao liberalni fašizam (Johan Goldberg). Kako bilo da bilo, dva istorijska oblika ovog poretka već su viđena na velikoj sceni svetskih poslova - srednjovjekovni korporativizam od 12. do 15. veka, italijanski korporativizam, poznatiji kao fašizam, u prvoj polovini 20. veka.

5.2. Da je korporativni poredak jedan od mogućih ishoda svetske istorijske krize bilo je jasno na samom njenom početku, tokom prve polovine sedamdesetih godina 20. veka. Tada su, naime, pokrenuta dva paralelna toka. Sa jedne strane bio je pokrenut proces erodiranja, urušavanja i fragmentacije autoriteta tradicionalne države, njenog suvereniteta i političke moći uopšte. Istovremeno, sa druge strane, pokrenut je proces horizontalne i vertikalne redistribucije i transfera ove fragmentisane moći na druge nosioce unutar pojedinačnih država, kao i proces konstituisanja novih struktura nad-državne moći na svetskom nivou – transnacionalne korporacije, regionalne političke organizacije, privatne vojne i bezbednosne korporacije, regionalni paradržavni entiteti sa njihovim vladama, svetski verski pokreti, megapolisi kao gradovi-države, najzad, na sceni istorije ponovo rehabilitovana imperija i imperijalna moć.

5.3. Nije trebalo čekati dugo pa da se povuče paralela između ovog savremenog fenomena i njemu analogne pojave koja je već viđena tokom istorije. Analogna, u istoriji već viđena pojava istovremenog fragmentisanja političke moći na jednom, a njene centralizacije na nekom drugom, horizontalnom ili vertikalnom nivou, otkrivena je u hijerarhijskoj strukturi političke moći evropskog srednjeg veka. Reč je o bogatstvu nestabilnih oblika fragmentisanog feudalnog suvereniteta koje unutar vlastitih granica kao granica samog sveta, u jedan uređeni svetski poredak integrišu, a zatim i garantuju njihove međusobne relacije, prava i obaveze, ona dva istovremeno konkurentska i partnerska imperijalna autoriteta, carstvo i papstvo.

5.4. Paralela između savremenog i feudalnog oblika istovremenog fragmentisanja političke moći na jednom i njene centralizacije na nekom drugom, horizontalno i vertikalno izmeštenom nivou, pojavila se već 1974. godine. Bio je to pojam refeudalizacija društva koji se artikulisao u gotovo idealnim laboratorijskim uslovima za posmatranje i analizu glavnih tendencija svetske istorije u tom času. Kao integrisani svet u malom, ove uslove obezbedila je tadašnja Jugoslavija u proleće 1974, kada je u toj zemlji na snagu stupio novi Ustav, a ona sledstveno bila transformisana u prvu federaciju novog medievalizma – kako će ova pojava povratka u već viđenu istorijsku prošlost biti nazvan tri godine kasnije. Pojam refeudalizacija društva bio je od 1974. pa do kraja osamdesetih godina 20. veka, u tadašnjoj jugoslovenskoj i srpskoj društvenoj nauci, čak i u praktičnoj politici, korišćen za imenovanje procesa fragmentacije političke moći, sistemski indukovano konflikta između različitih nivoa suvereniteta i konsekventnog urušavanja jednog takvog poretka. Upozorenja o opasnim implikacijama ovog konstitucionalnog modela i toka događaja koji je on pokrenuo, ostala su bez ikakvog praktičnog odjeka sve do 1981 – 1990. i njegovog logičnog kraja. Taj proces istovremene fragmentacije i nove centralizacije političke moći pod drugačijim pretpostavkama i na drugom nivou, Hedli Bul je 1977, u knjizi *Anarhično društvo – Anarchical Society* nazvao *new medievalism*, novi medievalizam, novo srednjovekovlje.

5.5. U godini kada se jugoslovenska federacija kao prva, a do danas i jedina, federacija novog medievalizma faktički raspala – i možda upravo zbog toga – pojavio se i prvi svetski socijalni i politički manifest novog medievalizma. To je enciklika *Centesimus Annus – Godina stota* koju je pape Jovana Pavla II obnarodovao 1. maja 1991, na stogodišnjicu enciklike *Rerum Novarum – O novim stvarima*. Prava i dužnosti kapitala i rada, pape Lava XIII iz 1891. Umesto kapitalizma i socijalizma koje je svet upoznao tokom 19. i 20. veka, papa Jovana Pavla II u *Centesimus Annus* poziva na izgradnju korporativizama i sledstveno uspostavljanje svetskog korporativnog poretka za narednih stotinu godina. Kao što je već rečeno, u novembru 1991, Vatikan je objavio i svoju projekciju o Srbiji koja treba da bude vraćena u 1878. Visoki ideali novog medievalizma i novog korporativizma iz manifesta *Centesimus*

Annus jasno se reflektuju u toj projekciji.

5.6. Da se međunarodni poredak razvija u pravcu neomedievalnog sistema, "neo-medieval" system, odnosno neosrednjovekovnog sistema, koji je, takođe, i više nego dobro došla mogućnost za rekonfiguraciju svetske moći i rehabilitaciju koncepta imperije, dokazuje i Entoni Klark Arent u *Legal Rules and International Society - Pravila legalnosti i međunarodno društvo* iz 1999. Drugi današnji ideolozi i zastupnici sistema novog srednjovekovlja, odnosno refeudalizacije sveta, ovaj proces istorijskog toka unazad zagovaraju kao doktrinu korporativizma novog srednjovekovlja, kao doktrinu novog medievalizma, a naročito kao doktrinu novog evropskog medievalizma, *new european medievalism*. Unutar ove doktrine ulogu imperije na sebe preuzima Evropska unija. Rehabilitacija uloge imperije kao nosioca i garanta idealno uređenog svetskog poretka ovde ima centralnu ulogu. Premda se pozivaju i na Hedlija Bula i njegovo Anarhično društvo, ipak, kada se malo bolje pogleda, svi ovi ideolozi primarno su zainteresovani za dalju operativnu "razradu", propagiranje i širenje socijalne i političke doktrine manifesta novog korporativizma, enciklike *Centesimus Annus - Godina stota pape Jovana Pavla II* iz 1991.

5.7. Razume se, ne misle svi da korporativizam novog srednjovekovlja, odnosno svetski korporativni poredak, predstavlja produktivno rešenje za svetsku istorijsku krizu. Naprotiv. Na osnovu analize brojnih činilaca koji su 1973 - 1974. pokrenuli istorijsku demisiju svetskog sistema, Fernan Brodel je u jednom od svojih klasičnih dela (*Civilisation matérielle, Economie et Capitalisme XVe - XVIIIe Siècle - Materijalna civilizacija: Ekonomija i kapitalizam 15 - 18. veka, I - III, 1979*) zaključio sledeće: "Dvostruk ili jednostran, preokret iz 1973 - 1974. otvorio je put dugog nazadovanja. Onima koji su preživeli krizu iz 1929 - 1930. ostao je u sećanju jedan neočekivani uragan, bez prethodnog nagoveštaja, i relativno kratak. Sadašnja kriza, koja nas ne napušta, zloslutnija je, kao da nije uspela da pokaže svoje pravo lice, da pronađe svoje ime i model koji bi je objasnio i nas razuverio; to nije uragan, to više liči na poplavu s laganim i beznadežnim porastom vode, ili na nebo neprekidno prekriveno olovnim oblacima. Svi temelji privrednog života, sve sadašnje i prošle pouke iskustva, dovedeni su u pitanje." (podvl. L.J.K.) Slično stanovište zastupa i Volerstin kada razmatra "opadanje moći državnih struktura svugde u svetu... rastuću nesigurnost i porast ad hok odbrambenih struktura", i zaključuje da taj proces, ako se na njega gleda "analitički", znači "povratak u feudalizam".

5.8. U slučaju Srbije, Brodelov "put dugog nazadovanja" i Volerstinov "povratak u feudalizam", naročito se dobro mogu dokumentovati ukoliko pobliže osvetlimo najveći u istoriji transfer ovdašnjeg društvenog bogatstva u privatno vlasništvo malog broja privatnih osoba. Već je rečeno da ova privatizacija društvenog bogatstva predstavlja glavni instrument za uspostavljanje korporativnog poretka kao idealnog poretka koji je namenjen Srbiji. To praktično znači da se najveća u istoriji privatizacija društvenog bogatstva, moći i vlasti, i ovde u Srbiji, odvija u prilog ne više od 1% i na štetu preostalih 99% njenih građana.

5.9. Jer, da bi se ostvario visoki ideal Srbiji namenjenog korporativnog poretka, a to je socijalizma za bogate i kapitalizma za siromašne, neophodno je da se obezbedi glavni prethodni uslov za konstituisanje i održivost onog ekskluzivnog kluba na čije se malobrojne članove prenosi društveno bogatstvo, moć i vlast. Ovaj glavni prethodni uslov jeste održavanje i podsticanje rasta visoke stope siromaštva i opšte ekonomske ugroženosti. Ne treba da nas čudi što se srpska država pokazala kao veoma uspešna u ovom poslu socijalnog inženjeringa. Uostalom, ona je svoje stvarne kapacitete i zavidnu efikasnost uverljivo i demonstrirala samo u ovom doslednom sprovođenju strategije državne proizvodnje korporativne moći. Ovo stoga, što je (i) srpska država danas u rukama onih koji

operativno sprovode najveću u istoriji privatizaciju društvenog bogatstva, moći i vlasti. Taj delikatni posao na izgradnji korporativnog društva, daleko je odmakao.

6.

6.1. Tokom 2009, broj zaposlenih opao je u odnosu na 2001. za preko 173.000. Prema službenoj statistici, u 2009. bez posla je bilo oko 730.000 ljudi. Drugim rečima, stopa nezaposlenosti u Srbiji dostigla je 2009. oko 38%. Ovde je zanimljivo to što stopa nezaposlenosti od oko 38% sugeriše da je u 2009. gotovo dostignut jedan od strateških ciljeva Srbije iz 2005. Naime, dostizanje zaposlenost od 67% ukupnog radno sposobnog stanovništva u 2010, srpska Vlada i njeno nadležno Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalne politike proglasili su kao svoj glavni cilj u Nacionalnoj strategiji zapošljavanja 2005 – 2010 (sic!). Međutim, strateški cilj od 67% zaposlenih, odnosno 33% nezaposlenih, koji su srpska Vlada i njeno nadležno ministarstvo projektovali za 2010, daleko je od toga da bude ostvaren u toj, ali i narednim godinama. Razlog je broj stvarno nezaposlenih u 2009. On je, naime, znatno veći ukoliko onima kojima službena statistika priznaje taj status priključimo i one statistički zaposlene koji mesecima, u nekim slučajevima čak i godinama, za svoj rad ne primaju nikakvu nadoknadu. Dodamo li svemu poluzaposlene, kao i zaposlene u tzv. “sivoj ekonomiji”, onda osnovano možemo pretpostaviti da ukupan broj stvarno nezaposlenih u Srbiji 2009. nije manji od 50% ukupnog radno aktivnog stanovništva.

6.2. Naravno, svi posebni podsistemi društvene reprodukcije – odbrana i bezbednost uopšte, energetika i energetska bezbednost, nauka, naročito istraživanja i razvoj, univerzitet, osnovno, srednjoškolsko i drugo obrazovanje, poljoprivreda, kultura i umetnost, sve grane industrije, pravosuđe, finansijski sektor i bankarstvo, transport i komunikacije, prostorno planiranje, socijalna politika, zdravstvena zaštita, populaciona politika i drugo – takođe su zahvaćeni dubokom krizom. Neki od ovih posebnih podсистema sasvim su disfunkcionalni i nalaze se u potpunom rasulu.

6.3. Zato i nije iznenađenje činjenica da je prema službenim, ali ne i sasvim preciznim podacima, u Srbiji 2009. godine 9,2% stanovništva živelo ispod granice siromaštva (sa manje od 8.360 dinara po domaćinstvu mesečno), dakle u krajnjoj bedi, dok je ukupan broj siromašnih službeno procenjen – što znači veoma uzdržano i konzervativno – na oko 700.000 ljudi (od toga 300.000 dece). To je oko 20% ukupne populacije.

6.4. Razume se, na putu izgradnje korporativnog poretka kao kapitalističkog socijalizma, najveći u istoriji transfer društvenog bogatstva u privatne ruke odvija se kao jedna veoma diskretna operacija, sasvim daleko od očiju javnosti. Sledstveno, javnosti nije poznat statistički procenat i unutrašnja struktura, uključujući ovde i biografije, onih kojima je država Srbija kao veseli Super Hik, dakle pod više nego izvredno povoljnim uslovima, omogućila da ovo bogatstvo prisvoje kao privatno vlasništvo. Međutim, ova nepovoljnost ne sprečava nas da vidimo kako se i ova državna proizvodnja korporativne moći, bez obzira na ekscentričnost jedne takve operacije, nalazi u interaktivnom, veoma “uravnoteženom” odnosu sa masovnom nezaposlenošću, krajnjom bedom i raširenim siromaštvom.

6.5. Obrazac državne proizvodnje korporativne moći prilično je jednostavan. Koncentracija pretežnog dela društvenog bogatstva, što takođe znači moći i vlasti, u statistički malom i sve manjem delu populacije, moguća je samo pod pretpostavkom da je u stalnom porastu broju onih koji žive u bedi, siromaštvu, ili su bez posla. Zato na osnovu poznatih parametara o bedi, siromaštvu i nezaposlenosti, kao i na osnovu uvida u komparativne pokazatelje, možemo izneti osnovanu pretpostavku, prilično umerenu uostalom, da procenat onih koji su privatizovali pretežan deo društvenog bogatstva, moći i vlasti ne prelazi 1% od ukupnog

broja stanovnika.

6.6. Ima li se u vidu da je prema poslednjem popisu stanovništva iz 2002, u Srbiji (sa izuzetkom Kosova i Metohije, gde nije bilo moguće sprovesti popis) živeo 7,893.125 stanovnika po staroj metodologiji, odnosno 7.498.125 stanovnika po novoj metodologiji, onda to znači da u prvom slučaju 78.931, a u drugom 74.980 stanovnika sačinjavaju 1% onih koji su privatizovali pretežan deo društvenog bogatstva, moći i vlasti. U toj grupi, broj vlasnika bogatstava koja se mere stotinama miliona evra numerički je potpuno zanemarljiv, i verovatno nije veći od 100.

6.7. Između ova dva "čista" slučaja socijalne stratifikacije, između 20% najsiromašnijih i 1% najbogatijih (među kojima je i ne više od 100 zaista najbogatijih), "smešteno" je sve ostalo, preostalih 79% građana Srbije od kojih pretežan broj – ne manje od 80% tog broja – takođe živi u uslovima višegodišnje socijalne i ekonomske nestabilnosti, nesigurnosti, neizvesnosti i oskudice.

7.

7.1. Unutar takvog socijalnog ambijenta sasvim je prirodno što danas umesto javnost uopšte, i političke javnosti posebno, imamo tabloidnu javnost i korporativnu politiku, jednu banalnu, zaglupljujuću, primitivno agresivnu i apsolutno kontrolisanu scenu vulgarne političke propagande kojom kao manipulisani manipulatori manipulišu partijske oligarhije u savezu sa korporativnim kapitalom i svojim međunarodnim nadzornicima. Isto tako, sasvim je logično i stoga razumljivo i to da se pod ovim pretpostavkama Srbija oblikuje u papirnatu propagandnu simulaciju, u razuzdani zabavni park i džinovski tržišni centar pod vedrim nebom za beslovesno, divlje, razume se siromašno, ali zato veselo i dobroćudno domorodačko stanovništvo i dokone namernike iz belog sveta željne jeftine egzotične zabave za jednu noć.

7.2. Planetarni poredak "uspona beznačajnosti" o kome je pisao Kornelijus Kastorijadis ("...raspad se vidi posvuda, poglavito u nestajanju značenja, u gotovo potpunom iščeznuću vrijednosti..."), jeste i u slučaju Srbije jedini stvarni socijalni, moralni, kulturni i antropološki učinak naše tridesetpetogodišnje krize. Kao i svugde u svetu, tako i ovde u Srbiji, glavni lokalni nosioci i garanti ovdašnjeg poretka "uspona beznačajnosti" jesu oni veseli, bezbrižni, nekompetentni i na različite načine korumpirani i ucenjeni pripadnici četiri generacije moći (generacija 1968 - 1974 - 1984; generacija 1984 - 1987; generacija 1987 - 2000; generacija 2000 -) sa vrha ovdašnje socijalne piramide. Reč je o onima koji su tokom proteklih 35 godina krize prvo samo upravljali ukupnim društvenim bogatstvom, a od 2000 - 2001. uveliko i rade na sistemskom sprovođenju i obezbeđivanju u istoriji najvećeg prenosa ukupnog društvenog bogatstva, moći i vlasti u ruke malog broja privatnih osoba iz zemlje i inostranstva.

7.3. Sledstveno, nije poznato da je bilo ko od pripadnika ove četiri generacije moći, bez obzira na njihove međusobne ideološke, interesne ili samo generacijske sporove i sukobe, tokom čitavog perioda od 35 godina, uopšte koristio pojam kriza za imenovanje stvarnog stanja socijalnih činjenica. Poznato je, međutim, to da su bez obzira na krupne međusobne razlike, pripadnici sve ove četiri generacije moći, kad god su bili u prilici, a to znači tokom čitavog perioda tridesetpetogodišnje krize, preduzimali sve čime su raspolagali ili da onemoguće, ili da na različite načine diskredituju i neutrališu, ili da u skladu sa svojim trenutnim interesima preusmere svaku javnu kritičku raspravu o krizi, njenim korenima i mogućnostima da se iz nje izađe. Sistematsko propagiranje iluzije o najboljem od svih

svetova i širenje optimizma bez ikakvog pokrića u stvarnom životu, takođe je nešto što su kao instrumente vladanja podjednako uspešno koristili i koriste pripadnici sve ove četiri generacije moći.

7.4. Postoji uverenje, veoma rasprostranjeno uostalom, da je naša istorijska kriza takođe i naš ekskluzivni, lokalni "proizvod", da smo za sve što nam se u istoriji dogodilo, pa tako i za krizu odgovorni sami, kao narod i kao građani, dakle kolektivno. Koreni ove kolektivne odgovornosti otkriveni su u srpskom "nacionalnom mentalitetu", odnosno antropološkim svojstvima Srba kao naroda i kao nacije – kolektivna zaostalost, nesposobnost, lenjost, glupost, korumpiranost, lakovernost, moralni pad, pogrešne odluke koje su donošene u svim prelomnim trenutcima istorije... Isto tako, postoji i mišljenje da su za krizu i njene razmere jedino odgovorni ovdašnji pripadnici one četiri generacije moći tokom proteklih 35 godina. Iako oba ova parcijalna uvida sadrže izvesne delove istine, jasno je da nikako ne predstavljaju punu istinu o problemu sa kojim smo suočeni.

7.5. Ukoliko, naime, ove parcijalne uvide proglasimo za celu istinu, a onda ih ponudimo i kao jedine odgovore na pitanje o primarnim uzrocima krize, onda se ne postiže ništa drugo nego se demonstriraju kompleksne psihološke, moralne i socijalne posledice podmaklog procesa identifikacije sa agresorom. Reč je o pristajanju na parcijalnu, redukovanu, najzad i pervertiranu recepciju stvarnosti i svesno ignorisanje dostupnih, a naročito neprijatnih činjenica. Tada za agresiju nije odgovoran agresor, nego onaj ko je žrtva agresije. Ovaj oblik individualne i socijalne dezorijentacije u novije vreme naziva se punktualna dezorijentacija.

7.6. Dostupne činjenice, međutim, veoma uverljivo pokazuju da su primarni uzroci krize sa kojom imamo posla mnogo složeniji nego što se to vidi na prvi pogled, na površini i unutar horizonta lokalnih događaja. Pogledamo li malo bolje oko sebe, uz uslov da smo stekli imunitet na proces identifikacije sa agresorom, da smo izbegli zavodljive zamke "punktualne dezorijentacije" i da nas nije korumpirao vladajući poredak "uspona beznačajnosti", onda jasno vidimo da naše tridesetpetogodišnje "stanje" permanentne krize nije nikakvo ekskluzivno svojstvo ni Srbije kao države, ni Srba kao naroda i kao građana. Vidimo, naime, da je naše "stanje" permanentne krize jedan poseban oblik, istorijski svakako specifičan oblik, u kome se u našim lokalnim uslovima, kao što je to već rečeno, manifestuje tekuća istorijska demisija svetskog sistema. Zato je (i) naša kriza, kao lokalni oblik tranzicione krize sveta, posledica kumulativnog delovanja ekstremno kompleksnog skupa istorijskih činilaca. I zato kriza ima totalni karakter i bezbrojno mnogo oblika koji se punom snagom manifestuju u slučaju svakog pojedica, svake socijalne grupe i na svim nivoima društvene organizacije i reprodukcije.

8.

8.1. Aktuelnu krizu sveta, pa sledstveno i svaku lokalnu krizu, razume se i srpsku, pokrenuo je, presudno utiče na njenu dinamiku, tok i ishod, onaj tako redak preokret u istoriji kao što je to "trenutak" u kome je nepovratno pokrenuta istorijska demisija svetskog sistema. Činjenice, naime, nedvosmisleno potvrđuju da se od 1971 - 1974, svetsko i svako pojedinačno lokalno društvo nalazi u "stanju" istorijske demisije svetskog (kapitalističkog) sistema, odnosno u onom "stanju" u kome je izvesno jedino to da je razlaganje i urušavanje samog svetskog sistema proces koji se ne može zaustaviti. To znači da se pred očima savremenika nepovratno urušava poredak reprodukcije moći, vlasti i bogatstva, koji je bio osnov i okvir sveta i svetskih poslova za proteklih 500 godina.

8.2. Reč je o poslednjoj sekvenci "životnog" ciklusa svakog, pa tako i ovog

samoorganizujućeg istorijskog sistema – sistem se rađa, raste, postiže svoju idealnu ravnotežu, svoj ekvilibrijum, potom se ravnoteža narušava, sistem nepovratno zapada u “stanje” bifurkacije i krize, najzad i nestaje, a na sceni se konfigurirše neki novi sistem. Permanetna tridesetpetogodišnja kriza svih manifestovanih oblika, svih ustanova i svih bazičnih struktura sveta u kome živimo, uključujući ovde i antropološku krizu samog čoveka, ovo nepovratno razlaganje i urušavanje sistema, jeste osnovno svojstvo našeg “trenutka” svetske istorije.

8.3. U dosadašnjoj istoriji čovečanstva postoje svega nekoliko događaja koji se po svojim posledicama mogu meriti sa događajem čiji smo akteri i savremenici:

kriza 12. milenijuma pre našeg vremena koja je omogućila neolitsku revoluciju i njenu agrarnu civilizaciju;

kriza 14 – 16 veka koja je omogućila savremeni svet u kome smo živeli i još uvek živimo tokom proteklih 500 godina.

8.4. Ravnoteža svetskog istorijskog sistema kakav smo poznavali proteklih 500 godina nepovratno je narušena u “trenutku” omeđenom 1968. i 1974. godinom. Savremeni svet koji se na sceni istorije strukturirao tokom “dugog 16. veka” (1440 – 1630), zakoračio je tada, u “trenutku” omeđenom 1968. i 1974, prema “dugom 21. veku” (po analogiji sa “dugim 16. vekom”, “dugi 21. vek” jeste period systemske tranzicije od oko 1974. do oko 2050) u kome će sâm nestati, dok će neki novi svet, ne nužno i bolji svet, “zauzeti” njegovo mesto. “Svetska revolucija” 1968, “Niksonov šok” od 15. avgusta 1971, koji je srušio međunarodni finansijski sistem Breton Vuds uspostavljen posle 1945, kao i “veliki naftni šok” iz 1973 – 1974, tri su događaja koja su neposredno inicirala i trajno obeležila ovaj neponovljivi “trenutak” istorijskog preokreta.

8.5. Drugim rečima, između 1968. i 1974, strukturalna nestabilnost i nepredvidljivost haosa zahvatila je svetski sistem i postala njegovo glavno svojstvo. Jedino što je još izvesno i predvidljivo u tom stanju haosa jeste to da je svetski sistem ušao u prostor svoje istorijske demisije, u poslednji ciklus svoje poslednje krize. Sve ono što je urušeni sistem sačinjavalo sada se “slobodno” transformiše, nastoji da se organizuje i da se u doglednoj budućnosti stabilizuje kao neki novi sistem.

8.6. Epohalna, i sledstveno univerzalna tranziciona i transformaciona kriza zahvatila je ne samo sve pojavne i svakom vidljive oblike svetskog sistema na globalnom i svakom lokalnom nivou, nego i njegov dobro skriveni i nevidljivi unutrašnji sklop. Kolaps svih sistemskih ideologija na kojima se od 1945. temeljio poslednji ciklus relativne ravnoteže svetskog sistema odigrao se simultano, za manje od dvadeset godina.

Između 1973 – 1974. i 1989 – 1990. dogodio se:

kolaps kenzijskog kapitalizma,

kolaps nacionalno-oslobodilačkih pokreta,

kolaps socijalizma.

Istovremeno, ideološki i konceptualni prostor koji je ostao izpražnjen postepeno je ispunjavao, a od 1989 – 1990. i potpuno ispunio: korporativni poredak.

9.

9.1. Period u kome je otpočela ova zamena ideoloških i konceptualnih matrica svetskog sistema manifestovao se u našim uslovima kao početna sekvenca naše lokalne krize čija je periodizacija predstavljena ranije. Za svetski sistem, ovaj period od 1968 - 1974. do 1980, takođe je početna sekvenca njegove vlastite, u ovom slučaju svetske krize. U oba slučaja, i na svetskom i na lokalnom nivou, kao odgovor na izazov "svetske revolucije" 1968, sistem je tada delovao unutar identičnog polaznog koncepta - nastojao je da primenom svih instrumenata koji su mu na raspolaganju povrati poremećenu ravnotežu, da se ponovo stabilizuje i da pređašnje stanje konzervira. U oba slučaja, konzervacija sistema vodila je u njegovu dekadenciju i urušavanje.

9.2. U takvom ambijentu, širom globusa otpočelo je traganje za modelom koji bi omogućio najoptimalnije okvire i instrumente za upravljanje svetskom krizom. Svi i danas aktuelni odgovori na izazove pred kojima se tada našlo i pred kojima se i danas nalazi svako lokalno društvo i čitav svet, bili su ponuđeni čovečanstvu ili su počeli da se kristališu u ovim događajima na samom početku svetske tranzicione krize. Vašington - glavni grad SAD, Moskva - glavni grad tadašnjeg SSSR-a i Beograd - glavni grad tadašnje SFRJ, bili su takođe i centri u kojima su profilisana tri glavne, razume se oštro suprotstavljene strategije upravljanja krizom.

9.3. Od 1971 - 1974 pa sve do 1989 -1990, protagonisti ove tri strategije intenzivno su odmeravali svoje snage kao u pravom ratu. Razume se, oni koji su i tada kontrolisali i posedovali pretežan deo svetskog bogatstva i moći, bili su u ogromnoj prednosti. Veoma upečatljivo, u polju događajne istorije, ovo stanje činjenica naročito trajno obeležili su: "svetska revolucija" 1968; "Niksonov šok" od 15. avgusta 1971; "veliki naftni šok" iz 1973 - 1974, vojni puč protiv legalne i legitimne vlade Čilea koji su obaveštajne agencije i korporacije SAD, uz operativnu asistenciju vrha čileanske armije, izvršile 11. septembra 1973; godina 1978. kao "godina tri pape" (Pavle VI umro je 6. avgusta; 26. avgusta nasledio ga je Jovan Pavle I, koji je umro već 28. septembra, iznenada i pod prilično nejasnim okolnostima na koje senku baca naročito skandal sa vaticanskom Ambrozijanskom bankom; njega je 16. oktobra nasledio poljski kardinal Karol Jozef Wojtila koji je kao papa Jovan Pavle II, na stolici sv. Petra ostao sve do 2. aprila 2005); Margaret Tačer koja je 4. maj 1979. postala premijer UK, da bi sa svojom neoliberalnom politikom "tačerizma" na dužnosti ostala sve do 28. novembra 1990; smrt i sahrana Josipa Broza Tita, predsednika SFRJ, kao poslednji događaj svetskog poretka uspostavljenog posle Drugog svetskog rata, 4 - 9. maja 1980; Ronald Regan koji je preuzeo dužnost 33. predsednika SAD na dan 20. januara 1981, i sa svojom neoliberalnom politikom "reganomike" ostao na dužnosti sve do 20. januara 1989; inoviranje tradicionalnog strateškog saveza SAD - UK, koji će dominirati svetskim poslovima od 1980 - 1981, pa sve do kraja prve decenije 21. veka; smrt Leonida Brežnjeva, generalnog sekretara KP SSSR i prvog čoveka te zemlje, 10. novembra 1981; Jurij Andropov, koji je na položaju generalnog sekretara KP SSSR nasledio L. Brežnjeva, umro je 9. februara 1984; Konstantin Černjenko, koji je na položaju generalnog sekretara KP SSSR nasledio Andropova, umro je 10. marta 1985; položaj generalnog sekretara KP SSSR preuzeo je 11. marta 1985. Mihail Gorbačov, koji će podneti ostavku na dužnost prvog i poslednjeg predsednika SSSR 25. decembra 1991, u trenutku kada je SSSR prestao da postoji.

9.4. Za razumevanje unutrašnje logike takvog razvoja događaja, treba imati u vidu da je centralni interes inoviranog angloameričkog saveza "tačerizma" i "reganomike" bio i ostao da u vremenu turbulentnih promena svetskog društva, po svaku cenu, sačuva svoje mesto na samom vrhu planetarne piramide moći i da ovo stanje konzerviranja predstave

čovečanstvu kao novi svetski poredak. To lepo ilustruje (i) onaj projekat o krizi demokratije koji je od aprila 1974. do maja 1975, u Trilateralnoj komisiji koordinirao njen tadašnji direktor Zbignjev Bžežinski. Izveštaje trojice na tom projektu angažovanih eksperata – Mišel Krozije, Semjuel P. Hantington, Johi Vatanuki – Trilateralna komisija objavila je u maju 1975. pod naslovom *The Crisis of Democracy. Report on the Governability of Democracies to the Trilateral Commission* – Kriza demokratije. Izveštaj o sposobnosti upravljanja demokratijama za Trilateralnu komisiju. Bio je to pogled na krizu sa stanovišta interesa liberalno-demokratske frakcije američke “elite moći” (kako je Rajt Mils još 1956. nazvao vladajući savez moći korporativne, političke, medijske i vojne “aristokratije” u SAD), ili američkog “saveza elita” (ako se oslonimo na model saveza moći koji je na primeru Nemačke razvio Fric Fišer), odnosno pogled na krizu iz samog središta “angloameričkog establišmentu” (kako je Kerol Kvigli definisao savez moći vladajućih klasâ UK i SAD, kao i tradiciju tog saveza u 19. i 20. veku).

9.5. Kako bilo da bilo, prvo je strategija novog međunarodnog ekonomskog poretka (čiji se centar nalazio u Beogradu) bila je neutralisana i predata istorijskom zaboravu 1980, a strategija novog svetskog poretka, sa Tačer – Reganovom konzervativnom revolucijom, neoliberalnom ekonomijom i korporativnim društvom mogla je da se razmahne u “svetom ratu” protiv SSSR-a kao “imperije zla” i za apsolutnu dominaciju svetom. Pokušaj Mihaila Sergejeviča Gorbačova da ovaj tok događaja preusmeri 1989. godine, na samom istorijskom kraju SSSR-a, pokazao se kao sasvim neuverljiv, nedelotvoran i neuspešan. Najzad, posle samoraspuštanja komunističkih režima u Istočnoj Evropi i SSSR i preoklamacije o kraju tzv. hladnog rata 1989 – 1990, čitav svet biće za samo nekoliko godina integrisan pod pretpostavkama konzervativne revolucije, njene neoliberalne ekonomije i njihovog novog svetskog poretka.

Na veliku scenu istorije stupio je korporativni poredak sa svojim imperijalizam.

9.6. Sa neoliberalnom ekonomijom koju je proglasio za supstitut milenarističke ideje spasa i neoliberalnom proklamacijom kraja istorije, ovaj korporativni imperijalizam preuzeo je na sebe da sagradi jedan “novi svet” na čitavom prostoru koji je, zaposeo posle kolapsa tradicionalnih sistemskih ideologija. Međutim, ova izgradnja jednog “novog sveta”, bez obzira na visoke ideale u ime kojih se odvijala i još uvek se odvija (demokratija, ljudska prava, slobodno svetsko tržište), uostalom kao i sve druge “operacije lažnih zastava” – “false flag operations” u istoriji, nije mogla sakriti očiglednu činjenicu da alternativa koju je korporativni imperijalizam ponudio čovečanstvu jeste sve drugo, ali ne i alternativa za duboku strukturalnu krizu svetskog sistema.

9.7. Kao program imperijalnog spasa, taj “novi svet” samo je dodatno ubrzao auto-destruktivnu dinamiku svetskog sistema na izmaku. Ovo stoga, što je jedini stvarni cilj programa imperijalnog spasa i “novog sveta” izgrađenog na tim pretpostavkama bio i ostao beznadežno banalan – da za spasi, zaštiti, učvrsti i globalizuje samog sebe, sâm program imperijalnog spasa i njegove protagoniste.

Militarizacija svetskih i unutrašnjih poslova kao “meki” svetski rat pod ideološkom zastavom neoliberalizma – koncept R2P (engl. responsibility to protect, odgovornost da se zaštiti), “humanitarne vojne intervencije”, beskrajni “rat protiv terorizma”, tajne operacije “lažnih zastava” i “strategija tenzije” – glavni je instrument za upravljanje istorijskom krizom sveta u intresu ove samoproklamovane imperijalne moći i to bez obzira na cenu koju u toj stvari ima da plati pretežan deo čovečanstva.

9.8. Zato u “novom svetu” koji se gradi na takvim pretpostavkama i nema ničega što u

istoriji nije već viđeno. "Novi svet" korporativnog imperijalizma, jeste reciklirani oblik istorijski poznatog i već viđenog sistema za upravljanje svetskim poslovima u cilju zadovoljavanja interesa oligarhije koja nastoji da se uspostavi kao neprikosnoveni imperijalni autoritet za čitav svet. U ovom slučaju, to je savez moći koji je posle 1945. uspostavio i učvrstio svoju dominaciju nad SAD i najbližim saveznicima te zemlje, a već 35 godina intenzivno čini sve da osvoji čitav svet i učvrsti svoju globalnu dominaciju. Taj savez moći već je pomenut - "elita moći"(kako je vladajuću oligarhiju u SAD nazvao Rajt Mils), "angloamerički establišment"(kako je Kerol Kvigli definisao savez moći vladajućih oligarhijâ UK i SAD tokom 19. i 20. veka), "savez elita"(ako se oslonimo na model saveza moći koji je na primeru Nemačke razvio Fric Fišer).

9.9. Međutim, ispostavilo se da su rezultati programa imperijalnog spasa porazni ne samo za pretežan deo čovečanstva, nego i za same nosioce tog programa. Planetarne razmere neuspeha ovog angloameričkog pokušaja jasno se vide tokom proteklih 10 godina, od 1999. do 2009. Svaki od pojedinačnih slučajeva militarizacije svetskih i unutrašnjih poslova u obliku "mekog" svetskog rata pod ideološkom zastavom neoliberalizma to potvrđuje: Jugoslavija, Srbija i jugoslovenski Balkan uopšte, Bliski Istok, zemlje Latinske Amerike, Irak, Avganistan, Pakistan, Iran, Rusija, Kina, Azija uopšte, Afrika, ali i same SAD, i samo Ujedinjeno kraljevstvo, i sama EU. Militaristička strategija korporativnog neoliberalizma i njegove ekspanzije urušila se sama u sebe takođe za deset godina, od 1999. do 2009.

9.10. Veoma dokumentovano, ovo je pokazao kolaps svetskog bankarskog i finansijskog korporativnog sistema 2008 - 2009, indukovan i iniciran iz samog centra američkog i svetskog bankarstva (sistem centralnog bankarstva SAD, The Federal Reserve System, takođe poznat kao Federal Reserve, neformalno Fed, zatim i najveće među bankama u toj zemlji, Bank of America Corp., J. P. Morgan Chase & Company, Citigroup, Wachovia Corp, The Goldman Sachs Group, Inc., Wells Fargo & Company i druge), a sva je prilika da će se to još jasnije videti tokom narednih godina. Jer, kolaps svetskog finansijskog i bankarskog korporativnog sistema 2008 - 2009, predstavlja zapravo slučaj najvećeg i najbržeg pojedinačnog preliivanja bogatstva, moći i vlasti iz javnog u privatni sektor koje je ikada viđeno u ljudskoj istoriji.

10.

10.1. Razume se, najveća privatizacija bogatstva u istoriji bila je, takođe, sprovedena po onom već pominjanom jednostavnom obrascu - izvršna, zakonodavna i sudska vlast u službi korporacija, odlučno i bez kompromisa, kao Super Hik, oduzima od siromašnih da budu još siromašniji i sa beskrajno mnogo dobre volje poklanja bogatima da budu još bogatiji. Sasvim u skladu sa osnovnim postulatima korporativnog poretka i njegovog režima kapitalističkog socijalizma - privatizacija profita, socijalizacija gubitaka - gubici bankarskog i finansijskog sektora od čak 6.000 milijardi, odnosno 6 bilijardi američkih dolara (6, 000.000.000.000 USD) u "kontaminiranim" hartijama od vrednosti (tzv. derivati, krediti, drugo) u 2008, socijalizovani su 2009. tako što je proglašeno da je taj gigantski novčani balon jednostavno "nestao" (!?). Istovremeno, američka država omogućila je bankarskim i drugim finansijskim alhemičarima koji su izveli ovaj spektakularni eksperiment da profitiraju poklonivši im na ime subvencija u uslovima krize čitavih 787 milijardi američkih dolara (787,000.000.000 USD) zdravog novca.

10.2. U ovom našem, najboljem od svih "novih svetova", glavni uslovi za uspeh tog transfera jeste da se siromaštvo globalizuje, a da se globalno bogatstvo privatizuje od strane sve manjeg i manjeg broja privatnih osoba. Oba ova uslova su zadovoljena. Na osnovu

pojedinačne dnevne potrošnje izražene u američkim dolarima (po kursu iz 2005), od 6,707.000.000 ljudi koji su nastanjivali Zemlju 2008. godine, čitavih 80% ili ukupno 5,140.000.000 ljudi, živelo je u uslovima endemskog siromaštva i kranje bede. Prema pokazateljima Svetske banke, skala globalizovanog siromaštva za 2008. izgledala je ovako:

0,88 milijardi ljudi (880.000.000), ili 13% svetske populacije, 1 USD dnevno, ispod linije siromaštva;

1,40 milijardi ljudi (1,400.000.000), ili 22% svetske populacije, 1,25 USD dnevno;

1,72 milijardi ljudi (1,720.000.000), ili 26% svetske populacije, 1,45 USD dnevno;

2,60 milijardi ljudi (2,600.000.000), ili 40% svetske populacije, 2,00 USD dnevno;

3,14 milijarde ljudi (3,140.000.000) ili 48% svetske populacije 2,50 USD dnevno;

5,14 milijardi ljudi (5,140.000.000) ili 80% svetske populacije, 10 USD\$ dnevno.

10.3. Zadržavanje 80% svetske populacije u uslovima endemskog siromaštva i krajnje bede, ali i podsticanje dalje, ubrzane globalizacije siromaštva, uslov je za udoban život 20% svetske populacije, odnosno 1,567.000.000 ljudi. To je onaj deo svetske populacije koji se u novije vreme naziva "zlatna milijarda".

10.4. U stvarnosti, i "zlatna milijarda" je stratifikovana po istom obrazcu piramidalne strukture kao i čitavo svetsko ili svako lokalno društvo. Prema izveštaju Programa za razvoj UN, UN Development Program, ukupna pojedinačna bogatstva 225 najbogatijih pojedinaca na svetu, iznosila su 1999, čitavih 1.000 milijardi, odnosno 1 bilion američkih dolara (1,000.000.000.000 USD) godišnje, što odgovara ukupnom bruto nacionalnom dohotku 2,5 milijarde najsiromašnijih stanovnika planete. Ova proporcionalna nejednakost nije smanjena tokom proteklih deset godina. Naprotiv, mogla je samo da poraste. U studiji Uspon korporativne globalne moći - The Rise of Corporate Global Power iz decembra 2000, analiza 200 najvećih transnacionalnih korporacija pokazala je da su od 100 najsnažnijih svetskih ekonomija, čak 53 korporacije, a tek 47 države.

10.5. Istraživanje The World Distribution of Household Wealth, Svetska distribucija bogatstva po domaćinstvima, iz 2006 - za koje se kaže da je najobimnije istraživanje ličnog bogatstva koje je ikada preduzeto - navodi da je u svetu, prema podacima za 2000, bilo ukupno 13,568.229 dolarskih milionera, ali svega 499 dolarskih milijardera. Ovde se takođe kaže i to da je 2000, od punoletnog dela svetske populacije (oko 3,5 milijarde) svega 1% (oko 35,000.000) posedovao 40% svetske imovine, dok je čitavih 85% ukupne svetske imovine bio u vlasništvu svega 10% (oko 350,000.000) od ukupnog broja punoletnih. Donja granica vrednosti imovine koja nekoga kvalifikuje za članstvo u grupi od 1% najbogatijih, iznosi 500.000 američkih dolara neto, što je za 13.000 puta više od imovine prosečnog pripadnika grupe od 10% onih koji se nalaze na dnu ove lestvice svetskog bogatstva po domaćinstvu. Da bi neko bio član znatno brojnije grupe od 10% najbogatijih, neophodno je da poseduje imovinu od najmanje 61.000 američkih dolara neto, što je za 3.000 puta više od imovine prosečnog pripadnika grupe od 10% onih sa dna ove svetske lestvice bogatstva. "Zlatna milijarda" nije samo puka metafora.

10.6. Naravno, niko nije niti može biti pošteđen u procesu globalizacije siromaštva. Čak ni oni delovi sveta iz kojih je ovaj sled događaja i pokrenut. Novembra 2009, vlasti SAD saopštile su da je 13,2 % stanovništva, odnosno oko 40 miliona građana te zemlje,

klasifikovano među one koji žive ispod linije siromaštva. Navodi se, istovremeno, da čak 60% stanovnika SAD, živi u uslovima trajne ekonomske nestabilnosti, zbog čega se svako od ovih 60% stanovnika SAD u nekom trenutku svog života između 25 i 75 godine, najmanje godinu dana nalazi ispod linije siromaštva. Na kraju 2009, New York Times je saopštio da 1 od svakih 8 stanovnika SAD, što znači 12,5% ukupne populacije, svakodnevno koristi bonove za hranu u javnim kuhinjama za siromašne. Prema istraživanju Eurobarometra, u oktobru 2009, u EU se ispod linije siromaštva nalazilo 16% ukupne populacije Unije, odnosno 80 miliona ljudi. Projekcije kažu da će do 2014. broj onih koji u EU žive ispod linije siromaštva porasti za novih 50 miliona ljudi.

10.7. Kriza, a naročiti kriza istorijske demisije svetskog sistema, ne može se kontrolisati i usmeravati tako što se dodatno i svesno produbljuje. Zaista, u pravu je bio Dvajt Ajzenhauer, kada je 17. januara 1961, obraćajući se domaćoj i međunarodnoj javnosti poslednji put u funkciji predsednika SAD, kao najveću opasnost koja pretila toj zemlji – konsekvantno i čitavom svetu – označio tamošnji vojno-industrijski kompleks. Ajzenhauer je svojim sugrađanima i svom nasledniku savetovao da taj gigantski oktopod osamostaljenog saveza moći neodložno rasformiraju, reformišu i stave pod čvrstu demokratsku kontrolu. Ovaj savet stigao je prekasno.

10.8. Moć osamostaljenog vojno-industrijskog kompleksa SAD iz 1961. transformisana je u današnje strukture moći i dominacije korporativnog imperijalizma koje sprovode strategiju militarizacije svetskih i unutrašnjih poslova, vode “meki” rat za svetsku dominaciju pod ideološkom zastavom neoliberalizma, uspostavljaju “novi svet” kao globalni korporativni poredak i sprovode najveću pljačku svetskog bogatstva u istoriji.

“Novi svet” koji je korporativni imperijalizam nametnuo čovečanstvu jeste tempirana bomba.

11.

11.1. Nepovratno pokrenuta punom snagom 1971 – 1974, kriza sveta koja prati istorijsku demisiju svetskog sistema još nije završena. Koliko danas znamo, sa visokim stepenom varovatnoće možemo pretpostaviti da će ukupni potencijal krize sveta biti iscrpljen oko 2050. godine, naime tek onda kada se okonča ovaj proces istorijske demisije svetskog sistema, kada stari sistem prestane da postoji i kada se na njegovom mestu uspostavi i počne da stabilizuje jedan novi istorijski sistem. Razume se, ukoliko neka kontingentna odluka, neki kontingentni događaj ili neki skup kontingentnih odluka i događaja sa globalnim posledicama ne onemogućuje jedan takav ishod. Osnovanu pretpostavku da će se sa visokim stepenom verovatnoće svet stabilizovati pod pretpostavkama jednog istorijski novog, ne nužno i boljeg, svetskog sistema oko 2050, već tokom sedamdesetih godina 20. veka izneli su Fernan Braudel i Imanuel Volderstijn.

11.2. Docijnija istraživanja, uključujući ovde i najnovija istraživanja fenomena svetskog sistema, potvrdila su Brodelovu i Volderstijnovu pretpostavku iz sedamdesetih godina. U novije vreme, čak su i neki od “graditelja korporativne imperije”, kao što su to Henri Kisindžer i Zbignjev Bžežinski, stavili do znanja da u izvesnom smislu dele ovo mišljenje o epohalnim razmerama svetske krize i perspektivama čovečanstva. Sledstveno, sa visokim stepenom verovatnoće može se pretpostaviti da će i Srbija izaći iz “stanja” vlastite istorijske krize i da će se pod pretpostavkama jednog istorijski novog, ne nužno i boljeg, svetskog sistema takođe stabilizovati oko 2050. godine. Razume se, ukoliko i Srbiju, zajedno sa čitavim čovečanstvom, u tome ne onemogućuje neka kontingentna odluka, neki kontingentni

dogadjaj, neki skup kontingentnih odluka ili događaja sa globalnim posledicama.

11.2. Zaista, naša aktuelna kriza nije obična kriza. Na sceni je kriza istorijske demisije svetskog sistema. Istovremeno živimo na kraju jednog, starog i na početku drugog, istorijski novog sveta. Naše vreme je (još jedna) nulta tačka istorije. Da bismo shvatili naš individualni i kolektivni položaj u ambijentu ove nulte tačke istorije, i što je još važnije, da bismo prepoznali naše ljudske izgleda za budućnost, potrebna nam je velika slika sveta. Na raspolaganju su nam svi instrumenti neophodni da se ova velika slika sveta postavi.

11.3. Zato naš ambijent nulte tačke istorije nalaže preispitivanje celokupnog kataloga operativnih pojmova i teorija na kojima počiva korporativni poredak "novog sveta". Od istinske egzistencijale važnosti jeste radikalno kritičko preispitivanje svih struktura moći i dominacije koje nemilice reprodukuju procese propadanja i devastacije čovečanstva i svake od lokalnih zajednica koje ga sačinjavaju - korporativni imperijalizam, "novi svet" kao svetski korporativni poredak, militarizacija svetskih i unutrašnjih poslova, "meki" svetski rat za svetsko dominaciju pod ideološkom zastavom neoliberalizma, najveća pljačka svetskog bogatstva u istoriji...

11.4. U ovom preduzeću velikog preispitivanja, celokupno znanje sveta nalazi se na dohvata ruke. Slobodni smo da taj beskrajno bogati korpus upotrebimo, slobodni smo da artikulišemo strategiju za budućnost i slobodni smo da u skladu sa tim delujemo. Ovo preispitivanje uveliko je u toku širom sveta. Razume se, u okvirima srpskog kontrolisanog i manipulativnog prostora tabloidne javnosti i korporativne politike ovo planetarno preispitivanje celokupnog kataloga operativnih pojmova i teorija na kojima počiva korporativni poredak "novog sveta" ne nailazi ni na kakav odjek. Još više, unutar kontrolisanog i manipulativnog prostora srpske tabloidne javnosti i korporativne politike kritika korporativnog poretka "novog sveta" uopšte i ne postoji. Pojava je očekivana i za samu stvar nije od značaja. Sasvim u skladu sa izvornim značenjem pojma *κρίνω* - razdvojiti, razlikovati, stanje u kome nastaje mišljenje i njegovim derivatom *κρίσις* - izbor, odluka, sud, prosuđivanje, sposobnost da se donese sud, pravda, a naročito božanska pravda, slobodni smo da se kao slobodni ljudi i sami uključimo u to preduzeće velikog preispitivanja. Ovo su ponovo "vremena koja iskušavaju ljudsku dušu". Možda još nije kasno da se isključi onaj satni mehanizam tempirane bombe u koju je korporativni poredak pretvorio čitav svet i svako lokalno društvo, uključujući i Srbiju. Među svim mestima na svetu, možda je u ovom času upravo Srbija idealno mesto da se tako nešto pokuša.

The original source of this article is Global Research
Copyright © [Ljubomir Kljakić](#), Global Research, 2010

[Comment on Global Research Articles on our Facebook page](#)

[Become a Member of Global Research](#)

Articles by: [Ljubomir Kljakić](#)

Disclaimer: The contents of this article are of sole responsibility of the author(s). The Centre for Research on Globalization will not be responsible for any inaccurate or incorrect statement in this article. The Centre of Research on Globalization grants

permission to cross-post Global Research articles on community internet sites as long the source and copyright are acknowledged together with a hyperlink to the original Global Research article. For publication of Global Research articles in print or other forms including commercial internet sites, contact: publications@globalresearch.ca

www.globalresearch.ca contains copyrighted material the use of which has not always been specifically authorized by the copyright owner. We are making such material available to our readers under the provisions of "fair use" in an effort to advance a better understanding of political, economic and social issues. The material on this site is distributed without profit to those who have expressed a prior interest in receiving it for research and educational purposes. If you wish to use copyrighted material for purposes other than "fair use" you must request permission from the copyright owner.

For media inquiries: publications@globalresearch.ca